

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah priobčuje Dav. Terstenjak.)

XIX. 0 Šetku.

Ti šetana para! je bila navadna nevoljšnica mojega rajnega strica. Ko sem jih vprašal, kdo da je šet, so rekli:

„Šetek je bil v starih časih dober duh, majhen kakor palečnjak. Naj rajši je čepel v kuhinji v tisti kerničici, kjer imajo sol hranjeno, in se veli solinjak. V kuhinjah štirskih Slovincov najdeš večidel v steno izdolbljeno shrambo za sol. Vendar je tudi rad bival v drugih kotih hramovja, posebno v hlevu pri mladi živini. Šetku so mogli od vsega, kar so si kuhali ali pekli, najpervlje predpostaviti, drugači je napravil, da ogenj ni hotel v peči in na levi goreti, da so se vsi piskri spokali, da so krave kri dojile itd. Ker je bil majhen, se je lahko skrtil kamor koli, in tu pa tam jo je vsakemu, kateri ga je razdražil, dobro zasolil. Enemu je kapico na streho zanesel, drugemu pipo odškernil, da je vino izteklo in kaj takšnih prevzetnosti več. Tudi sem čul, da šetki po noči radi odnašajo ponve, pekve, sklede, da si v njih sladke pogačice pečejo.“ Toliko so vedli moj rajni stric o šetku povedati. Šetka tudi Čehi poznajo. Kaj bi utegnilo ime pomeniti? Mislím, da je korenika šetati, ambulare, der im Hause herumwandelnde Geist. Tudi stari Indi so častili domovnega duha: Kuti-Čaten, malus genius in domo vel horto, od kuta-kutja-kuča, domus, in čat, ire, ambulare, toraj Čaten-Čet, Šet, Šetek.

XX. 0 Dimeku.

Dimek je mal sajav palečnjak. Naj rajši je pri voglarjih in v jamah, kjer premog kopajo. Če mu voglarji postavijo vsako večer mleka in kruha, njim drugi dan spet nove žile pokaže. Mislím, da je imé dobil po dimnati barvi, saj se tudi krava temne barve velí dima.

XXI. 0 Labri.

Kakor je Dimek čern in sajav, takó je Laber bel in svetel. Mislijo si ga Pohorci kot malega dedeka. Kdor Labra lepo časti, in mu pod jelo postavi sira in kruha, temu pokaže zlato rudo. Na Pohorji v šentmartinski fari je kmet z imenom Laber, po domače Puklavec. Že v „Mittheilungen des histor. Vereins für Krain“ sem Labra primeril indiskemu Rhibu in nemškemu alfar. Medžimurci ga imenujejo Belič, kar ravno to pomenjuje, kar Laber. Na kranjskem rimskoslovenskem kamnu je napis: Laburo ex voto sacrum, kar pričuje, da so ga tudi že norenski in panonski Slovenci poznali.